

Bir İnfertilite Olgusunda Hipnoz Terapileri Sonrasında Spontan Gebelik Eldesi, Vaka Sunumu

Spontaneous Pregnancy In An Infertile Woman After Hypnotic Interventions, A Case Report

Ayşe ŞAHİN¹, Hasan ŞAHİN¹, Beril YÜKSEL²

¹ Zekai Tahir Burak Kadın Sağlığı Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ankara, Türkiye

² Dumlupınar Üniversitesi Evliya Çelebi Eğitim Araştırma Hastanesi, Kütahya, Türkiye

ÖZ

Özellikle açıklanamayan infertilite olgularında emosyonel stresin fertilitiyi olumsuz etkileyen faktörlerden biri olduğu bilinmektedir. Bu olgularda hipnoz ve psikoterapi uygulamalarının etkinliğine dair çok az sayıda çalışma mevcuttur. Burada sunmak istediğimiz vakada 10 yıldır açıklanamayan infertilite tanısı ile takip edilen primer infertil bir hastanın tedavisiz döneminde hipnoz tedavileri sonucu spontan gebelik elde etmesinden bahsedilecektir. İnfertil çiftlerin değerlendirilmesinde özellikle kadınların erkeklere göre daha fazla stres yaşadığı bildirilmekte ve bu durum tedavinin her aşamasını olumsuz yönde etkilemektedir. Literatürde infertilite olguları üzerinde hipnoz tedavilerinin etkilerini tespit etmeye yönelik çalışma sayısı oldukça az olmakla birlikte yüksek başarı oranlarından bahseden çalışmalar da bulunmaktadır. Dolayısıyla hem maliyetlerin hem de invaziv girişimlerin arttığı infertilite tedavileri esnasında hipnoz tedavilerinin denenmesinin faydalı olabileceğini düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: İnfertilite, yardımla üreme teknikleri, tamamlayıcı tıp, hipnoz

ABSTRACT

It is well known that emotional stress is a confounding factor that negatively affects fertility potential, especially in cases of unexplained infertility. There are a limited number of studies investigating the effectiveness of hypnosis and psychotherapeutic interventions in these cases. Here in this report, we wanted to present a primary infertile woman with a diagnosis of unexplained infertility for 10 years. This patient had a spontaneous pregnancy in the absence of any medical treatment during her psychotherapies via hypnosis. The women are reported to suffer more from emotional stress than man during infertility assessments, which negatively affects every step of infertility treatment. Although the number of studies searching the effects of hypnotherapies on infertile cases is limited, there are also studies that report high success rates with these therapies. Therefore, we believe it may be beneficial to try hypnotherapeutic interventions during expensive and invasive infertility treatments.

Keywords: Infertility, assisted reproductive treatments, complementary medicine, hypnosis

Giriş

Emosyonel stress ile infertilite olgularının ilişkisi uzun zamandan beri bilinmektedir (1). Her ne kadar psiko-analitik vaka örnekleri çelişkili sonuçlar verse de standart infertilite tedavilerine ek olarak uygulanabilen psikoterapik müdahaleler ile başarılı sonuçlar elde edildiğini de gösteren pek çok çalışma da mevcuttur (2,3).

Hipnoz; ağrı ve anksiyete giderilmesinde kullanılan en eski araçlardan biridir ve modern anestezi yöntemlerinin gelişiminden önce tarih boyunca cerrahi de dahil olmak üzere pek çok ağırlı işlemin öncesinde kullanılmıştır. Günümüzde de modern tıbbi yöntemleri tamamlayıcı destek terapilerinden biri olarak görülebilecek hipnoz yöntemleri, üremeye yardımcı tekniklerin çeşitli aşamalarında da kendine yer bulmaktadır.

Buradaki vaka sunumunda da uzun yıllar infertilite ile mücadele eden ve sonuçta başarısız olan bir hastanın in-vitro fertilizasyon (IVF) basamağı öncesinde rutin infertilite tedavisine ek olarak uygulanan hipnoz terapileri sonucunda spontan gebelik elde edildiğini sunmayı amaçladık.

Vaka Sunumu

Hasta 2009 yılında hastanemize baş vurduğunda; 31 yaşında, 10 yıllık primer infertil, 105 kg ağırlığında ve 158 cm boyunda (VKI=42 kg/m²) idi. Yapılan transvajinal ultrasonografisinde bilateral polikistik overler saptanmış fakat kliniği ve hormon tablosu polikistik over sendromu (PCOS) ile uyumlu bulunmamıştı. Histerosalpingrafisi ve spermiogramı normal olarak değerlendirilen hasta, açıklanamayan infertilite tanısı ile takibe alındı. Öyküsünde çok sayıda merkeze gittiği ve sayısını unuttuğu dediği kerelerce klomifen kullandığını belirten hastanın gittiği her merkez tarafından mutlak kilo vermesinin önerildiği öğrenildi. Yine öyküsünde 2009 yılında histeroskopik polip rezeksiyonu geçirdiği öğrenilen hastanın 2010 yılından beri de açlık kan şekeri (108 mg/dl) ve açlık insülin (21.4 uIU/ml) düzeyleri yükseklikleri nedeniyle oral antidiabetik tedavi kullandığı bilgisine ulaşıldı. Hastanemizde de 2 kez klomifen ve intrauterin inseminasyon (IU) tedavisi sonrası başarısız olan ve yaşadığı psikolojik travma nedeni ile tedavisini yarım bıraktığı öğrenilen hasta en son 2012 Ocak ayında tekrar hastanemize başvurdu. Kliniğimizde geldiğinde her seferinde kilo vermesi söylenen ve bunda başarılı olamayan

Yazışma Adresi/ Correspondence Address:

Ayşe Şahin

Zekai Tahir Burak Kadın Sağlığı Eğitim ve Araştırma Hastanesi,

06230, Ankara, Türkiye

Tel/Phone: 0532 372 30 30

E-mail: draysekurtsahin@gmail.com

Geliş Tarihi/ Received: 27/12/2015

Kabul Tarihi/ Accepted: 06/01/2016

hasta yıkılmış ve umutsuzluk içindeydi.

Tedaviye devamının zor olacağı düşünülen hasta için hipnoz (bilinçli farkındalık) sağlamak amacıyla mayalama işlemine başlandı. İlk hedef hastanın tedaviye devamını sağlamak idi. O dönemde 34 yaşında ve 12 yıllık primer infertil olan hastaya eş zamanlı olarak Gonadotropin + IUI tedavisi başlandı. Tedavi neticesinde gebelik elde edilemeyen hasta mayalama işleminden sonra başlanan indirekt hipnozun da etkisi ile gebelik elde edilememesine rağmen hastanemize büyük bir umut ve sevinç içinde geliyordu. 2. siklus gonadotropin + IUI tedavisi sonucunda yine başarısız olunan hastanın sonraki tedavi basamakları öncesinde mutlaka kilo kaybetmesi gerektiği kararı verildi. Bu konuda tekrar umutsuzluğa düşen ve kilo veremeyeceğini belirten hasta nerede ise yüzüne eski maskesini almak üzere iken ona kilo vermeye çalışması ama bunun için sıkıntı yaşamaması, istediği zaman gelip bizleri görebileceği söylendi. O anda yüzünde mutlu ve umutlu bir ifade ile “ben gebe kalabilirim, değil mi?” diye soran hastanın o zamana kadar bilinçli farkındalığını oluşturmaya çalıştığımız telkini ve oto hipnozu almış olduğu izlendi. Buna rağmen ayda 2 kez tekrar merkezimize gelerek bunu güçlendirmeye ihtiyaç hisseden hasta 3 ay sonra spontan gebelik elde ederek; şu an sağlıklı bir erkek bebeğe sahip oldu.

Tartışma

Pek çok çalışmada infertilite nedeni ile kliniklere başvuran kadın hastaların kontrol gruplarına göre daha fazla anksiyete bozukları yaşadıkları, daha fazla suçluluk duygusu hissettikleri ve daha içe kapanık oldukları gösterilmiştir (4). Bunun bir neden mi yoksa bir sonuç mu olduğu tartışmalarından bağımsız olarak emosyonel stresin hormonal imbalansa yol açarak infertiliteye katkıda bulunabileceği bilinen bir gerçektir (1).

İnfertilite tedavileri esnasında özellikle kadınların erkeklere göre daha fazla stres yaşadığı bildirilmektedir (5). Her ne kadar mental olarak sağlıklı olsalar da infertilite durumu ile başa çıkmaya çalışmak evlilik hayatında çoğu zaman bir kriz yaşanmasına sebep olmakta, gerek bireylerin partnerlerine karşı sorumluluk hissetmeleri, gerekse çevresel baskıların da etkisi ile depresyon ve anksiyete gibi ciddi psikolojik semptomlar sergilemelerine yol açabilmektedir.

Günümüz koşullarında teknolojiye dayalı ilerlemeler yaşam koşullarımızı kolaylaştırırken, birçok insan istediği zamanda ve istediği koşullarda hemen çocuk sahibi olmayı istemektedir. İnfertilite polikliniklerine başvuran insanlar tıbbın her kademesini hızlı bir şekilde kullanarak hemen bebek sahibi olmayı veya hemen bir üst basamakta tedaviye geçmek istemekte; bilgi kirliliği içinde bilgiye ulaştığını zanneden birçok infertil çift hemen tedavi basamaklarını tırmanarak in-vitro fertilizasyon (IVF) tedavisine geçmeyi planlamaktadır. Bazen hasta takiplerinde hastanın bebek mi istediği yoksa hızla tüp bebek bölümüne geçmeyi mi istediği anlaşılamamaktadır. Çoğu insan aslında umutsuzluk ve panik içinde korku dolu bir yolculuğa çıkmış gibidir. İnfertilite polikliniklerinde hastaların bir kısmının “açıklanamayan infertilite” tanısı alması, hastaları psikolojik olarak daha da bir bilinmezine sokmaktadır.

Burada sunmuş olduğumuz ve açıklanamayan infertilite tanısı ile takip edilen olgu da benzer süreçlerden geçmiştir. Hastaya hipnoz (bilinçli farkındalık) sağlamak amacı ile indirekt hipnoz yöntemi uygulanmış; indirekt hipnozda başarılı elde edilince hastada otohipnoza geçilmiştir. 10 yıllık primer infertilitesi mevcut olan ve IVF öncesi tüm tıbbi tedavileri tamamlanan hastanın kilo vermesi için tedavileri durdurulmuştur. Bu süreç içerisinde bahsedilen otohipnoz seviyesinde olan hasta 3 ay içerisinde spontan gebelik elde etmiştir.

Spontan olan bu gebeliğin Hipnoza bağlı olduğunu söyleyebilmek için daha geniş hasta popülasyonu ile çalışmalara ihtiyaç vardır.

Literatürde infertilite olguları üzerinde hipnoz tedavilerinin etkilerini tespit etmeye yönelik çalışma sayısı oldukça azdır. Birkaç vaka sunumu dışında bu yayınlar arasında son yıllarda oldukça geniş bir vaka serisinde yapılan bir yayın dikkati çekmektedir (2). Bu yayında yazarlar açıklanamayan infertilite olguları üzerinde direkt ve indirekt hipnoz yöntemlerinin içerildiği psikoterapi sonrası yüksek başarı oranlarından bahsetmektedir. Bir başka yayında ise embryo transferi esnasında uygulanan hipnoz terapilerinin implantasyon ve klinik gebelik oranlarını artırdığından bahsetmektedir (6).

Hipnoz (bilinçli farkındalık) tedavileri esnasında hasta seçimi çok önemlidir. Her hastalığa uygulanamayacağı gibi aynı hastalık grubunda da her hastaya uygulanamamaktadır. Her şeyden önce hastanın istekli, inançlı olması ve doktoruna güveniyor olması şarttır. Özellikle açıklanamayan infertilite olguları gibi üzerlerinde her türlü araştırma yapılmış hastalar üzerinde hipnoz tedavilerinin denenmesinin ve onları bedenleri ve yaşadıkları durumla bütünleştirici bilinçli farkındalık düzeyine eriştirilmelerinin hak ettikleri bir yaklaşım olduğunu kanaatindeyiz. Her ne kadar konuya ilişkin yeterli düzeyde bilimsel çalışma bulunmasa da hem maliyetlerin hem de invaziv girişimlerin arttığı IVF tedavileri öncesinde veya sırasında hipnoz tedavilerinin denenmesinin faydalı olabileceğini düşünmekteyiz.

Kaynaklar

1. Whirledge S, Cidlowski JA. Glucocorticoids, stress, and fertility. *Minerva Endocrinol.* 2010;35:109-25.
2. Vyas R, Adwanikar G, Hathi L, Vyas B. Psychotherapeutic intervention with hypnosis in 554 couples with reproductive failure. *J Indian Med Assoc.* 2013;111:167-9, 173.
3. Ramezanzadeh F, Noorbala AA, Abedinia N, RahimiForooshani A, Naghizadeh MM. Psychiatric intervention improved pregnancy rates in infertile couples. *Malays J Med Sci.* 2011;18:16-24.
4. O'Moore AM, O'Moore RR, Harrison RF, Murphy G, Carruthers ME. Psychosomatic aspects in idiopathic infertility: effects of treatment with autogenic training. *J Psychosom Res.* 1983;27:145-51.
5. Ying LY, Wu LH, Loke AY. Gender differences in experiences with and adjustments to infertility: A literature review. *Int J Nurs Stud.* 2015;52:1640-52.
6. Levitas E, Parmet A, Lunenfeld E, Bentov Y, Burstein E, Friger M, Potashnik G. Impact of hypnosis during embryo transfer on the outcome of in vitro fertilization-embryo transfer: a case-control study. *Fertil Steril.* 2006;85:1404-8.